

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 128/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen työttömien terveystarkastuksista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Taavitsaisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 128/2015 vp:

Onko ministeriöllä yleiskuvaa siitä, miten kunnat täyttävät työttömien terveystarkastuksia koskevan lakisääteisen velvollisuutensa ja millä tavalla tämän velvollisuuden hoitamista valvotaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Terveystarkastuslaki (1326/2010) velvoittaa kuntia seuraamaan asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Työttömät ovat sellainen väestöryhmä, jonka terveyttä ja hyvinvointia on perusteltua seurata ja raportoida kunnissa ja valtakunnallisesti.

Työttömien ja muiden työterveyshuollon ulkopuolella olevien henkilöiden terveystarkastuksista ja terveysneuvonnasta säädetään terveydenhuoltolaissa. Kuntien on toimittava suunnitelmallisesti työttömien terveyden ja työ- ja toimintakyvyn edistämiseksi, ylläpitämiseksi ja palauttamiseksi. Työttömien terveydenhuollon palveluita kehitetään vahvistamalla eri sektoreiden yhteistyötä, jotta työttömien mahdolliset terveysongelmat tunnistetaan mahdollisimman varhain.

TE-toimistolla on koordinaatiotehtävä tunnistaa ne työttömät työnhakijat, joiden työkykyä on syytä arvioida ja ohjata heidät terveystarkastukseen ja tarpeen mukaan esimerkiksi kunnan sosiaalipalveluihin, Kelaan ja työeläkekuntoutukseen. Tulevassa Sote-uudituksessa hoito- ja kuntoutuspolut sekä prosessit rakennetaan sujuviksi ja palvelut oikea-aikaisiksi, jotta turhilta viiveiltä vältytään. Tämä on huomioitu myös hallituksen kärkihankkeessa Osatyökykyisille tie työelämään.

Kuntien valmiuksista ja toiminnan järjestämistä saadaan tietoa Terveystarkastusaktiivisuus (TEA) perusterveydenhuollossa tiedonkeruulla, joka perustuu kuntien vastauksiin. Terveystarkastuksen ja hyvinvoinnin laitos toteuttaa tiedonkeruun joka toinen vuosi.

Terveystarkastusten tarjoamisessa on tapahtunut myönteistä kehitystä. Vuonna 2013 terveyskeskuksista 86 prosenttia tarjosi terveystarkastuksia työttömille. Vastaavat prosentiosuudet vuosina 2011, 2009 ja 2007 olivat 70, 46 ja 40.

Terveystarkastusten tarjoamisessa oli vaihtelua aluehallintoalueiden ja terveyskeskuksen väestömäärän mukaisessa tarkastelussa. Vuonna 2013 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoalueen

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 128/2015 vp

terveyskeskukset tarjosivat terveystarkastuksia muita useammin (97 %) ja Lapin alueen muita harvemmin (76 %). Työttömien terveystarkastuksia tarjottiin muita terveyskeskuksia useammin 20 000-49 999 väestöpohjan terveyskeskuksissa (94 %). Yli 50 000 väestöpohjan terveyskeskuksissa tarjoaminen taas oli vähäisempää (76 %).

Terveyskeskusten on ollut erittäin vaikeaa ilmoittaa työttömille tehtyjen terveystarkastusten lukumäärää tai niiden kattavuutta eli prosenttiosuutta kohdeväestöstä. Tätä selittävät osaltaan haasteet tietojärjestelmissä. Toisaalta taas väestön hyvinvointitietojen seuraamisessa ja raportoinnissa on edelleen parannettavaa mm. kunnan valtuustolle.

Terveydenhuollon toimintaa valvoo valtakunnallisesti Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. Aluehallintovirastot valvovat toimintaa toimialueillaan. Valvira ja aluehallintovirastot toteuttavat suunnitelmaperusteista valvontaa yhdessä laatimansa valvontaohjelman mukaisesti.

Valvontaohjelmaa käytetään omavalvonnan tukena. Omavalvontaa kehitetään myös julkisen puolen sosiaali- ja terveyspalveluiden valvontamuotona. Tähän liittyviä säännöksiä oli keväällä 2015 rauenneessa hallituksen esityksessä laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Tavoitteena on, että omavalvonta on ensisijainen ja valvontaviranomaisen jälkivalvonta on toissijainen valvontamuoto. Suunnitelmallisella omavalvonnalla ehkäistään epäasianmukainen menettely, havaitaan epäkohtia, joihin puututaan välittömästi, sekä varmistetaan potilas- ja asiakasturvallisuus. Se auttaa kohdistamaan organisaation voimavaroja riskien kannalta oleellisiin asioihin ja toimenpiteisiin sekä lisää toiminnan suunnitelmallisuutta ja laatutietoisuutta.

Helsingissä 9.9.2015

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula